

TRAJNOSTNA IN DRUŽBENO ODGOVORNA UNIVERZA V MARIBORU

Člani sveta za trajnostno in družbeno odgovorno univerzo:

**Red. prof. dr. Danijel Rebolj,
Doc. dr. Lučka Lorber,
Zasl. prof. dr. Peter Glavič,
Dr. Rebeka Kovačič Lukman,
Zasl. prof. ddr. Matjaž Mulej,
Red. prof. ddr. Ana Vovk Korže,
Red. prof. dr. Martina Bavec,
Red. prof. dr. Drago Vuk,
Red. prof. dr. Božidar Kante,
Doc. Uroš Lobnik,
Robert Presker,
Red. prof. dr. Vesna Rijavec,
Mag. Jasmina Skočir**

Univerze v Mariboru
Slomškovo trg 15
2000 Maribor, Slovenija

POVZETEK

V kriznih časih potrebuje družba univerzo, ki je sposobna ponuditi inovativne rešitve in odpirati nova obzorja. Znan je Einsteinov rek, da problemov ne moremo reševati na tisti ravni, kjer so nastali. Učinkovite rešitve so raven višje! In tam jih moramo iskati. In najti. Univerze imajo ključno vlogo pri razširjanju zavedanja, da mora biti socialni in gospodarski razvoj družbeno odgovoren in ne sme ogroziti možnosti za zadovoljevanje potreb prihodnjih generacij.

Na Univerzi v Mariboru želimo s pozitivnim zgledom ustvariti inovativno okolje in učinkovito organizacijo, ki bo z razvojem, ustvarjanjem in prenašanjem ključnih znanj pripomogla h kakovostnemu, uravnoveženemu, trajnostnemu in družbeno odgovornemu (TDO) razvoju univerze, mesta in države. Ker na Univerzi v Mariboru še ne udeležujemo dovolj teh načel, smo ustanovili Svet in Komisijo za trajnostno in družbeno odgovorno univerzo. Svet je pripravil predloge smeri razvoja TDO na Univerzi v Mariboru, ki so bili predstavljeni na letošnji konferenci IRDO 2012.

Pri preoblikovanju univerze v TDO institucijo bomo upoštevali vse štiri dimenzije trajnostnega razvoja (okoljsko, gospodarsko, družbeno in etično), vseh sedem načel in sedem vsebin iz standarda ISO 26000 (upravljanje organizacij, človekove pravice, delovna razmerja, naravno okolje, vprašanja odjemalcev/uporabnikov, pošteno poslovanje, vključevanje v družbeno skupnost in njen razvoj) ter oba vse povezujoča pojma iz ISO 26000, ki sta soodvisnost in celovit pristop.

Nov model TDO univerze bo pripomogel k boljšemu razumevanju interakcij med okoljsko, gospodarsko, socialno in etično dimenzijo trajnostnega razvoja. Želimo, da bo Univerza v Mariboru s svojim delovanjem pomembno vplivala tudi na druge javne, privatne, vladne in nevladne ter industrijske organizacije, da prevzamejo model TDO razvoja.

1 UVOD

Dobro desetletje je minilo, odkar so se Organizacija združenih narodov (OZN), združenja naprednih podjetnikov idr. odločili, da moramo iskati pot iz družbeno-ekonomske krize na novih podlagah – z družbeno odgovornostjo (DO) in ustvarjanjem trajnostne bodočnosti in sedanjosti. Vrsti dokumentov o DO je po več letih oblikovanja sledil ISO 26000, ki je bil sprejet novembra 2010 kot usmerjevalni standard brez certifikatov [16]. ISO 26000 vsebuje hkrati skrb za okolje kot eno od sedmih tematik in opredelitev, da DO prispeva k trajnostnemu razvoju. Ni slučajno, da vseh sedem tematik povezuje (1) soodvisnost in (2) celovit pristop. Sedanja kriza je v bistvu posledica njenega zanemarjanja. Preživetje človeštva brez nji ni mogoče. Niti trg niti vlade ju ne morejo nadomestiti.

Leta 2005 se je pričelo tudi desetletje izobraževanja za trajnostni razvoj pod okriljem organizaciji za izobraževanje, znanost in kulturo (UNESCO). Takšna usmeritev zahteva nove pristope v izobraževanju, daje možnosti soočanja z novimi izzivi in spodbuja približevanje trajnostnemu razvoju v aplikativnem smislu. Prav zato se je diskusija o izobraževanju za trajnostni razvoj pojavila v samem vrhu evropske politike [1]. Nadaljnja spodbuda za vključevanje trajnostnega razvoja v evropski visokošolski prostor je bolonjski proces in bergenska izjava z zasedanja ministrov maja 2005, ki pravi: »...**Prispevek k izobraževanju naj bi bil osnovan na načelih trajnostnega razvoja in skladen z razvijajočimi se mednarodnimi ukrepi za kakovost terciarnega izobraževanja** ...«. Leta 2009 so evropski ministri, odgovorni za visoko šolstvo v leuvenskem komunikeju zapisali »**Pozivamo visokošolske institucije v Evropi, da se z nadaljnjim mednarodnim in globalnim sodelovanjem zavežejo trajnostnemu razvoju**« [2]. Univerze so namreč edinstvene institucije, ki imajo posreden in neposreden vpliv na lokalno ter nacionalno okolje, na diplomante in njihove odločitve v prihodnosti. Podoben, podporen odnos do DO kaže tudi EU.

Model TDO univerze bo pripomogel tudi k boljšemu razumevanju interakcij med okoljsko, gospodarsko, socialno in etično dimenzijo trajnostnega razvoja. Imel bo pomemben vpliv na javne, privatne, vladne in nevladne ter industrijske organizacije. Spodbujal jih bo, da prevzamejo model TDO, ustvarijo sinergijo med univerzo in lokalno skupnostjo ter celostno (z zadostno in potrebno, t.j. primerno, celovitostjo in etiko soodvisnosti) integrirajo trajnostni razvoj v svoje delovanje ter na takšen način dosežejo prihranke, razbremenijo okolje in izboljšajo kakovost bivanja ter prijetno počutje (well-being).

Pri preoblikovanju univerze, ki bo temeljila na TDO razvoju, gre za ne-tehnološki invencijsko-inovacijsko-difuzijski proces, kjer bodo s sistemom visokošolske dejavnosti, z izobraževalnim in raziskovalnim procesom, izvedbo programov in spremljevalnih dejavnosti in primerov dobrih praks aktivirani vsi tipi obnašanja za ustvarjanje novega znanja in posodobitev vrednot, kulture, etike in norm (VKEN).

1.1 Zakaj potrebujemo trajnostno in družbeno odgovorno univerzo?

Univerze predstavljajo institucije, ki imajo veliko vlogo pri ustvarjanju in prenosu znanja v prakso, spodbujanju prevladujočih VKEN in posledično prispevajo k človekovemu razvoju, dobremu ali slabemu, ustvarjalnemu ali pogubnemu, primerno celovito ali enostransko/pristransko zasnovanemu in izvedenemu. Zaradi svojih značilnosti prav tako pospešujejo pretok novih znanj in spoznanj ter lahko prispevajo k trajnostnemu razvoju in družbeni odgovornosti.

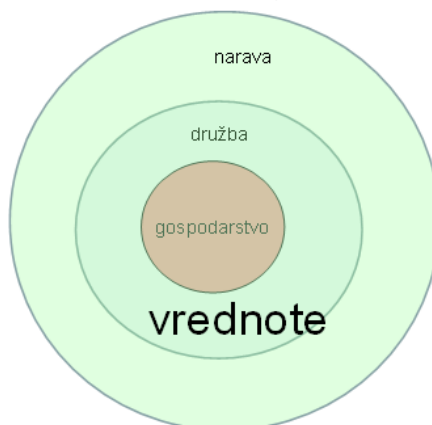
Trajnostni razvoj (TR) človeške družbe, zlasti gospodarski, naj bi bil skladen z naravo in naravnimi procesi; v praksi 19. in 20. stoletja je bil vse prej kot tak. TR in DO poudarjata nujnost odgovornega in sonaravnega gospodarskega razvoja brez ogrožanja možnosti zadovoljevanja potreb prihodnjih generacij. TDO pomeni tudi ohranjanje in izboljševanje razmer za življenje ljudi in ohranjanje vitalnosti ter raznolikosti ekosistemov. Tako TDO združuje gospodarske, socialne in okoljske cilje ter postaja nujnost, ki zahteva institucionalne, organizacijske in finančne spremembe; le-te se zgodijo pod vplivom prevladujočih vrednot/VKEN. Univerze imajo ključno vlogo na poti k TDO razvoju ljudi, zato je potrebno definirati njeno odgovornost ter vlogo. Pomik k TDO namreč zahteva posodobljene vzorce razmišljanja, nove vrednote/VKEN,

inovativne spremembe v politiki, tehnologijah, upravljanju, nova sodelovanja in predvsem nova znanja. Osnova je DO, kot jo povzema ISO 26000, združen s TR v TDO obnašanje.

1.2 Univerza v Mariboru

Na fakultetah Univerze v Mariboru dela, poučuje, študira in raziskuje več kot triindvajset tisoč ljudi. Poraba energije, vode in materialov je zato primerljiva s porabo v velikem podjetju. Okoljsko onesnaževanje ne nastaja samo v predavalnicah in laboratorijih, temveč tudi v pisarnah in kabinetih, na parkiriščih itd. Za preoblikovanje/razvoj/inoviranje univerze v TDO organizacijo je potrebno v koncept zajeti vse štiri ključne sestavine trajnostnega razvoja (okoljsko, gospodarsko, etično in socialno). **Okoljska dimenzija** trajnostnega razvoja se ne nanaša samo na porabo virov (energija, voda, minerali), onesnaževanje (zrak, voda, tla) ter zmanjševanje odpadkov, temveč tudi na transport, hrano (ekološko pridelana), uporabo in način oskrbe zemljišč, kratke in zelene oskrbovalne verige .... **Gospodarska dimenzija** se izkazuje skozi finančni vidik (zmanjšanje stroškov, pridobivanje sredstev za raziskave in razvoj), trženje in upravljanje, zeleno javno naročanje (proizvodov z najmanjšimi vplivi na okolje), ki vsebuje npr. tudi obvezen delež ekoloških živil v javni prehrani študentov in zaposlenih ... **Socialna dimenzija** vključuje izobraževanje, sodelovanje s skupnostjo, spodbuja okoljsko zavest in vrednote. Omogoča tudi razvijanje in spoštovanje etičnih vrednot, zagotavlja solidarnost in družbeno kohezivnost. **Etična dimenzija** vsebuje VKEN soodvisnosti in primerne celovitosti na njeni osnovi ter lastnosti sedmih načel DO po ISO 26000. Dimenzije trajnosti niso ločeni stebri, ampak so vgrajene ena v drugo. Najširša je okoljska dimenzija, ki pogojuje in vključuje družbeno, le ta pa gospodarsko, vsem pa so skupno izhodišče etične vrednote (Slika 1). Prav tako je zelo pomembna komunikacija in zadovoljstvo vseh akterjev v procesu delovanja, ki je usklajena z načeli TDO, da bi prispevali k materialni in nematerialni blaginji človeštva.

Slika 1: Dimenzije trajnosti

Vir: A. Vovk Korže

Vsi naštetih dejavniki bodo vključeni v delovanje univerze. Razdelimo jih lahko na posamezne segmente, ki zajemajo: **študij in poučevanje (kurikulum)**, **raziskovanje** (tudi delo v laboratorijih) in **razvoj, vsakodnevne aktivnosti** (operacije, kot so administracija, nabava, poraba virov in surovin, prevozi na delovna mesta, parkiranje), **vpliv in sodelovanje** (angl. outreach and collaboration), **ocenjevanje in poročanje, institucionalni okvir, TDO razvoj v študentskih domovih in bivanje/življenje študentov, izobraževanje pedagoškega kadra za TDO obnašanje** (angl. educate the educators). Pravilniki in navodila, ki bi urejali TDO delovanje univerze, ne obstajajo. Ukrepi, povezani s trajnostno porabo virov ali vključevanje *Sheme okoljskega upravljanja in presojanja (EMAS)*, se izvajajo nenačrtno, zgolj na prostovoljni osnovi. Prav tako na univerzi ni zaznati organizirane strukture, s čimer je delovanje pogosto »heterogeno«, in zato ni občutka odgovornosti, zlasti TDO. Delovanje univerze je financirano pretežno iz državnega proračuna, produktivna in konkurenčna naravnost je šibka, težje je vplivati na osebje in študente za bolj smotrno porabo virov in drugega materiala.

Zato jim je potrebno na enostaven način (npr. z izračunom ekološkega odtisa – »ecological footprint«) prikazati oceno trajnosti njihovega delovanja z namenom poiskati šibke točke in jih izboljšati. Potrebna je tudi presoja prioritet in ukrepov ter evalvacija trajnosti (po metodi trajnostne rože ali štirih kapitalov). Trg v neoliberalni koncepciji vodi v nižanje cen za vsako ceno, vse do uničevanja naravnega okolja, t.j. pogojev za obstoj človeštva, in prezadolženosti držav, vse do vojne nevarnosti. Zato ima TDO ravnanje širši pomen in UM ne sme pasivno opazovati teh prizadevanj.

2 KONCEP TRAJNOSTNE IN DRUŽBENO ODGOVORNE UNIVERZE

Preoblikovanje univerze v TDO institucijo zahteva upoštevanje temeljnih dokumentov Republike Slovenije, kot je Strategije razvoja Slovenije [3], smernic Evropske unije in Evropske komisije:

- A European Union Strategy for Sustainable Development [4, 5]
- Green Paper on Energy Efficiency [6]
- Mobilising the brainpower of Europe [7]
- Investing in research [8]
- The role of the universities in the Europe of knowledge [9]
- Energy 2020 – A strategy for competitive, sustainable and secure energy [10]
- Council Conclusions on a strategic framework for European cooperation in education and training ("ET 2020") [11]
- Horizon 2020 – the Framework Programme for Research and Innovation [12]
- Roadmap to a Resource Efficient Europe.

Od številnih dokumentov o DO zadošča uporaba ISO 26000, ker je najbolje strukturiran in ker edini izpostavlja (1) soodvisnost in (2) celovit pristop [16].

2.1 Vizija in poslanstvo trajnostne in družbeno odgovorne univerze

Vizija predstavlja izhodiščno opredelitev nadaljnjega razvoja in usmerjenost organizacije v prihodnosti ter tudi spodbudo za vse zaposlene in druge deležnike. Zelo pomembno je, da je vizija začrtana ambiciozno. Univerza v Mariboru se želi postaviti ob bok boljšim evropskim in svetovnim univerzam z mednarodno priznanim znanstvenim in strokovnim udejstvom na izobraževalnem, naravoslovnem, tehniškem, družboslovnem, humanističnem in kulturnem področju. Profesionalna odličnost, inovativnost in etičnost ji bodo omogočale visoko kakovost ustvarjanja ter prenašanja znanj in izkušenj, ki prispevajo k vključevanju v evropski in svetovni visokošolski in raziskovalni prostor, trajnostnemu razvoju, odgovornosti za stanje v družbi in okolju. Svojo vizijo bo udeleževala z naslednjimi aktivnostmi na TDO podlagah:

- postati ustanova z visokimi mednarodnimi izobraževalnimi in raziskovalnimi standardi, v zgornjih 5 % evropskih in svetovnih univerz; itd.
- Pospesiti sodelovanje na mednarodni, državni, regionalni, podjetniški ravni.
- Razvijati znanstveno in strokovno etiko v vseh odnosih.
- Povečati prepoznavnost z inovativnimi pristopi raziskovanja in poučevanja.
- Razviti evropske univerzitetne centre odličnosti, znanstvene in tehnološke parke.
- Povečati delež sredstev iz večjih evropskih, nacionalnih in podjetniških raziskovalnih in razvojnih projektov.
- Razviti celoviti sistem za pridobivanje novih znanj in spoznanj, intelektualne lastnine ter upravljanja z njo.
- Zagotoviti evropsko primerljiva sredstva za razvoj vseh področij in disciplin.
- Zagotoviti evropsko konkurenčen standard infrastrukture z nabavo raziskovalne opreme in literature.
- Razvijati interdisciplinarne študijske programe, okrepiti komunikacijo med učitelji in študenti ter dobro razviti tutorski sistem.

- Sodelovati z drugimi univerzami in inštituti doma in v tujini ter z njimi izvajati skupne pedagoške in raziskovalne programe.
- Zagotavljati mednarodno konkurenčne človeške vire kot nosilce inovativne, konkurenčne, humane družbe in gospodarstva.
- Ponuditi in prodajati lastno znanje za dosego trajnosti in DO v UM in širši družbi.
- Povečati delež tujih študentov in visokošolskih učiteljev na univerzi.
- Vključiti vsebine trajnostnega razvoja in DO v vse študijske programe UM.
- Skrbeti za večjo zaposljivost diplomantov (delovna praksa, aplikativni projekti v povezavi z okoljem, spremljanje zaposlovanja) s projektnim študijem.

Poslanstvo univerze opredeljuje ključne dejavnosti in razmerje do lokalnega in nacionalnega okolja. Univerza v Mariboru je osnovni nosilec znanja in kulture ter vir imetnikov človeškega kapitala, je dejavnik povezovanja izobraževanja in raziskovanja, razvoja strokovnega dela in inovativnosti v regiji, državi in svetu. Svoje osnovno poslanstvo izpolnjuje tako, da na TDO podlagi:

- vzdržuje mednarodni ugled z vrhunskim izobraževalnim in raziskovalnim delom ter si prizadeva za znanstveno in intelektualno odličnost ter etičnost;
- vzpostavlja multi- in inter-disciplinarno študijsko okolje, ki povezuje teorijo in prakso ter spodbuja skladen, ustvarjalen, v skupinsko delo usmerjen pristop k reševanju problemov, da se čim bolj bliža celovitosti spoznanj in dejanj;
- ponuja širok spekter sodobnih programov in spodbuja vseživljenjsko učenje čim širšemu krogu ljudi;
- razvija etiko soodvisnosti, znanstveno etiko in omogoča akademsko svobodo;
- pospešuje mobilnost sodelavcev in študentov, iz države in v njo;
- zagotavlja odprtost oblikovanja in uveljavljanja ukrepov TDO razvoja s krepitvijo zavesti o skupni odgovornosti za stanje v okolju in družbi.

Slovenija bo v svetovni tekmi konkurenčna le, če bo univerza na TDO podlagi pospeševala pri osebju, študentih in v svojem okolju:

- ustvarjalnost (raziskave, razvoj, inovacije),
- delavnost,
- varčnost,
- zdrav življenjski slog,
- skrb za naravo in
- etiko (poštenje, strpnost, spoštovanje drugih, soodvisnost).

2.2 Strategija

Strategija predstavlja pot za doseganje kratkoročnih in dolgoročnih ciljev univerze. Zato je potrebno načrtovati takšno strategijo, ki bo na TDO podlagi ob finančnih ciljih institucije in dodatnih virih vključevala tudi okoljske in socialne cilje. Opredeliti je treba skupno strategijo in strategije po članicah ter dejavnostih in jih konkretizirati s taktikami uresničevanja.

2.3 EMAS

Shema okoljskega upravljanja in vodenja (EMAS) je prostovoljni instrument Evropske Unije (EU), ki potrjuje in nagraduje organizacije, ki so izboljšale svoje okoljsko delovanje na osnovi trajnega procesa. Sprva je bila EMAS namenjena in osnovana za podjetja industrijskega sektorja. Do spremembe je prišlo leta 2001 z uredbo [13], s katero je EU EMAS predlagala tudi drugim organizacijam (javnim in privatnim), ki imajo vpliv na okolje in se nahajajo v EU. Tako EMAS predstavlja sredstvo za boljše upravljanje okolja. EMAS je osnovana na ISO 14000, vendar so ji bile dodane strožje zahteve v naslednjih elementih: zunanja verifikacija in registracija, komunikacija

z javnostjo (okoljsko poročanje), notranja presoja in vključevanje zaposlenih. Organizacijo prav tako obvezuje, da pripravlja in izdaja letno okoljsko izjavo. Organizacija mora za doseg EMAS zadovoljiti naslednje zahteve:

- voditi, oceniti in obvladovati vse okoljske vplive organizacije;
- osnovati okoljski upravljalni sistem, s ciljem doseči okoljsko politiko organizacije, ki je definirana z upravljanjem;
- ocenjevati vplive na okolje, da bodo le-ti v skladu s politiko in programom organizacije kot tudi z ustreznimi zakonskimi zahtevami;
- pripraviti okoljsko izjavo, ki vsebuje rezultate dosežkov v skladu z okoljskimi cilji in posledično izboljša okoljsko delovanje organizacije.

2.4 ISO 26000 – Napotki za družbeno odgovornost

Organizacije in deležniki po svetu so se pričeli zavedati svojih potreb po družbeni odgovornosti in koristih, ki jih le-ta prinaša. Cilj družbene odgovornosti je prispevati k trajnostnemu razvoju. Mednarodna organizacija za standardizacijo je razvila standard ISO 26000 – Napotki za družbeno odgovornost, ki je namenjen vsem tipom organizacij: privatnim, javnim in nevladnim. Standard definira temeljne vsebinske usmeritve, pomembne za vse organizacije (tudi za Univerzo v Mariboru):

- upravljanje in vodenje organizacij,
  - človekove pravice,
  - zaposlovanje,
  - okolje,
  - etično ravnanje,
  - pravice potrošnikov,
  - vključenost v skupnost in njen razvoj,
- kot povezovalna koncepta pa
- celostni pristop in
  - soodvisnost.

Slika 2: Bistvene sestavine družbene odgovornosti

Celovit pristop in soodvisnost (vrste 896–900 v ISO 26000):

»Organizacija naj bi celovito gledala na temeljne teme, to je, upoštevala vsa vprašanja ter njihovo soodvisnost, namesto da bi se osredotočala na neko posamično temo. Organizacije naj bi se zavedale, da ukvarjanje z enim vprašanjem utegne povzročiti težave pri drugih vprašanjih. Delne izboljšave, ki obravnavajo neko specifično vprašanje, naj ne bi slabšale drugih ali negativno vplivale na življenjski cikel njihovih izdelkov ali storitev, na deležnike ali verigo vrednosti.«

Družbena odgovornost podpira (po ISO 26000):

- konkurenčno prednost;
- sloves;
- sposobnost pritegniti in ohraniti delavce ali člane odjemalce, kliente, uporabnike;
- ohranjanje etike in morale zaposlenih, zagnanost in produktivnosti;
- dobro mnenje investitorjev, lastnikov, donatorjev, sponzorjev in finančnikov ter
- dobre odnose s podjetji, oblastmi, mediji, kolegi, dobavitelji, odjemalci in skupnostjo, kjer deluje.

Sedem načel družbene odgovornosti po ISO 26000:

Splošni namen: naj organizacija čim več prispeva k DO

1. (Uradna) odgovornost za vpliv
2. Transparentnost – preglednost podatkov
3. Etično obnašanje
4. Spoštovanje interesov deležnikov
5. Spoštovanje vladavine prava
6. Spoštovanje mednarodnih norm obnašanja
7. Spoštovanje človekovih pravic

Ta načela se uresničujejo tako, da se možne dejavnosti (katere ISO 26000 našteva, a ne taksativno), izvajajo tako, da nenehno upoštevamo vseh sedem načel.

Smernice za integracijo DO v vsej organizaciji so v ISO 26000 v poglavju 7:

- 7.1. Odnos značilnosti organizacije do DO
- 7.2. Razumevanje DO v organizaciji
- 7.3. Praktični ukrepi za integracijo DO v vsej organizaciji
- 7.4. Komuniciranje o DO
- 7.5. Utrjevanje verodostojnosti glede DO
- 7.6. Pregledovanje in izboljševanje dejavnosti glede DO
- 7.7. Prostovoljne dejavnosti za DO

Uveljavljanja TDO UM se ne da doseči zgolj z naročilom, dekretom ali podobnim pravnim dokumentom, četudi le-ta daje podlago, ampak s prenovo etike/VKEN in prakse pod njenim vplivom, usmerjenim k uspešnosti brez zlorabe, zato z etiko soodvisnosti in celovitosti (zadostne in potrebne, popolna ni izvedljiva).

3 USTANOVITEV SVETA ZA TRAJNOSTNI RAZVOJ IN DRUŽBENO ODGOVORNOST IN KOMISIJE ZA TRAJNOSTNI RAZVOJ IN DRUŽBENO ODGOVORNOST UNIVERZE V MARIBORU

Na univerzi ne obstaja koncept celovitega vključevanja trajnostnega razvoja in družbene odgovornosti, ki bi obsegal vsa področja njenega delovanja. Rešitve problemov, ki se nanašajo na TDO razvoj, morajo biti interdisciplinarno usmerjene. Zato je potrebno preseči okvire aktivnosti, ki temeljijo samo na eni disciplini. Zagotovitev integriranega vključevanja TDO v področja delovanja univerze zahteva novo organizacijsko strukturo. Leta 2006 je bil ustanovljen Svet za trajnostni razvoj (TR), ki je postavil temelje trajnostne univerze na Univerzi v Mariboru. Preučili bomo njegovo dosedanje delovanje in izkušnje uporabili pri delovanju Sveta in komisije za TDO. Svet bomo organizacijsko nadgradili in preusmerili v izvajanje aktivnosti, kot so priprava, javna razprava, izpolnitev in potrjevanje strateških usmeritev TDO univerze ter koordinacija TDO rešitev na univerzi. Svet za TDO razvoj bo deloval pod okriljem Univerze v Mariboru in rektorata. Pomembna aktivnost Sveta bo tudi krepitev povezav med fakultetami, med univerzo in občino, gospodarsko zbornico, strokovnimi društvi, organizacijami študentov, sindikati itd., da bi tako univerza zagotavljala vsesplošno sprejetje koncepta

TDO. Svet bo s svojo aktivnostjo usklajeval pot do trajnostnih in DO odločitev in spodbujal dialog med vsemi akterji.

Prav tako bi ustanovili Komisijo za trajnostni razvoj in družbeno odgovornost UM (KTDO UM), ki bo delovala na operativni ravni. S širjenjem znanja in uveljavljanjem primerov dobre prakse bi zniževali stroške univerze, spodbujali DO in okoljsko zavest in zmanjševali onesnaževanje okolja itd. Člani KTDO UM ne bi bili samo predstavniki fakultet, ampak tudi drugi akterji v procesu (študenti, predstavniki študentskih domov, rektorata, Univerzitetne knjižnice Maribor itd.). V Komisiji bi bil vsaj en mentor oz. študent iz vsake fakultete. Fakultete bi si s tem povečale ugled, vzpostavile multidisciplinarno in interdisciplinarno študijsko okolje, ki povezuje teorijo s prakso, in spodbudile ustvarjalen, v skupinsko delo usmerjen pristop k reševanju problemov.

Uresničevanje projekta ustanovitve Sveta za trajnostni razvoj in KTDO UM bomo izvajali v *dveh stopnjah*. V prvi stopnji je bil ustanovljen Svet (priprava predloga kandidatov, rektor potrdi člane, sledila bo predstavitev Sveta TDO senatu UM, zagotovijo se prostori na univerzi, pripravijo se podporne organizacijske strukture, pripravi se poslovni načrt, strategija, izberejo se člani za KTDO UM). V drugi stopnji bo potekala izvedba posameznih projektov (potrjenih v strategiji), ki jih bo koordiniral Svet za TDO UM. Strateški projekti, ki bi se izvajali na posameznih fakultetah, so bili predstavljeni že leta 2006 in soglasno sprejeti v Svetu za TR (Priloga 1). Ker je bilo v zadnjih petih letih kar nekaj sprememb na UM, bomo pripravili nove strateške usmeritve in dopolnili sezname projektov.

3.1 Naloge Komisije za trajnostni in družbeno odgovoren razvoj

Komisija bo koordinirala/izvajala strateške projekte na področju TDO razvoja, ki temeljijo na strateških usmeritvah Sveta, npr.:

- uvajala in uresničevala strategije in taktike za vseh sedem vsebinskih tematik ISO 26000;
- uvajala nove oz. cenejše inovativne okoljske rešitve, ki bodo celostno preprečevale, zmanjševale in nadzorovale onesnaževanje v okviru delovanja univerze;
- omogočala izobraževanje in usposabljanje (strokovni posveti, seminarji, delavnice, projekti, diplomske naloge, poletne šole, ...);
- pripravila skupne predloge za raziskovalne trajnostno in DO usmerjene projekte;
- razvijala sodelovanje univerze z lokalnimi okolji (učni poligoni za študente v občini Poljčane);
- predlagala kratke zelene dobavne verige materialov in opreme za vse članice univerze;
- zahtevala uporabo kakovostnih živil v prehrani študentov in zaposlenih (ekološka živila);
- pripravila načrt trajnostne mobilnosti študentov in zaposlenih v sodelovanju z lokalnimi skupnostmi (npr. ureditev varnih kolesarskih poti – primer Študentski domovi Maribor-Pivola, zagotovitev kolesa zaposlenim, ki se s tem odrečejo parkirišču na fakulteti, ...);
- trajnostna nega zelenih javnih površin v okolici univerzitetnih stavb;
- razvijala zavest o TDO za dvig ugleda UM.

Naloge Sveta in Komisije ter organizacijska struktura so okvirne. Pričakujemo, da bo predlog dopolnjen v javni razpravi na organih Univerze v Mariboru. Gradivo je objavljeno tudi na <http://www.uni-mb.si/podrocje.aspx?id=705>.

Reference:

- [1] Glavič P, Lukman R. Vključevanje vzdržnosti v kurikulum kemijske tehnike in vsebinska analiza učbenikov. Slovenski kemijski dnevi 2005, Maribor, 22. in 23. september 2005. Maribor: FKKT, 2005.
- [2] The Bologna process 2020 – EHEA in a new decade.
http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/bologna/conference/documents/Leuven_Louvain-la-Neuve_Communicu%C3%A9_April_2009.pdf
- [3] Strategija razvoja Slovenije. Dostop 10. november 2005:
<http://www.sigov.si/zmar/projekti/srs/srs.php>
- [4] Communication from the Commission. A sustainable Europe for a Better World: A European Union Strategy for sustainable Development. COM(2001)264 final, Brussels, 2001. Dostop 10. november 2005: http://europa.eu.int/eurlex/en/com/cnc/2001com2001_0264en01.pdf
- [5] Renewed European Union Strategy for Sustainable development COM (2006)10917/06
- [6] Green Paper on Energy Efficiency or Doing More With Less. COM(2005)265 final, Brussels, 2005. Dostop: 10. november 2005:
http://europa.eu.int/comm/off/green/index_en.htm
- [7] Communication from the Commission. Mobilising the brainpower of Europe: enabling universities to make their full contribution to the Lisbon Strategy. COM(2005) 152 final, Brussels, 2005. Dostop 10. november 2005:
http://europa.eu.int/comm/education/policies/2010/doc/comuniv2005_en.pdf
- [8] Communication from the Commission. Investing in research: an action plan for Europe. COM(2003) 226 final, Brussels, 2003. Dostop 10. november:
http://europa.eu.int/eur-kx/en/com/cnc/2003/com2003_0226en02.pdf
- [9] Communication from the Commission. The role of the universities in the Europe of knowledge. COM(2003) 58 final, Brussels, 2003. Dostop 10. november 2005: http://europa.eu.int/eur-lex/en/com/cnc/2003/com2003_0058en01.pdf
- [10] Energy 2020 – A strategy for competitive, sustainable and secure energy. COM (2010), 639 final: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0639:FIN:EN:PDF>
- [11] Council Conclusions on a strategic framework for European cooperation in education and training ("ET 2020") EC (2009): <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:119:0002:0010:EN:PDF>
- [12] Horizont 2020 – the framework programme for research and innovation.
http://ec.europa.eu/research/horizon2020/index_en.cfm?pg=home
- [13] EMAS http://ec.europa.eu/environment/emas/index_en.htm
- [14] Vovk Korže, A., 2010. Trajnostna zasnova Regionalnih agend 21. Filozofska fakulteta Ljubljana.
- [15] EU (2011): Communication from The Commission to The European Parliament, The Council, The European Economic and Social Committee and The Committee of the Regions: A Renewed EU Strategy 2011-14 for Corporate Social Responsibility. European Commission. Com(2011) 681 Final. Brussels, 25.10.2011
- [16] ISO 2010: *ISO 26000*; http://www.iso.org/iso/discovering_iso_26000.pdf